

פְּנִים

הומאז' ליוצרות ויוצרים בתיאטרון הקרון

דליה יפה מעיין
2021-1954

מנכ"לית ומנהלת אמנותית של תיאטרון הקרון והפסטיבל הבינלאומי לתיאטרון בובות
2018-1989

ספר האמן נוצר במסגרת פרויקט "מתנות", לרגל חגיגות הארבעים לתיאטרון הקרון, אוגוסט 2021

רעיון ורקמה | דליה יפה מעיין

עיבוד תמונות | הילה פלשקס

עיבוד וצילום תמונות נוספות | דור קדמי

רוקמות נוספות | דוריס וילדאו, נעמי פולבר, נטליה רוזנטל

תודה מיוחדת לשמיל מעיין

סדר הדברים

פתיח | נעמי יואלי

על יצירת הספר | הילה פלשקט

פנים, הומאז' ליוצרות ויוצרים בתיאטרון הקרון

אחרית דבר | מרית ג"ץ בן ישראל

רשימת הפנים

השתקפות

אי-שם לקראת חגיגת עשרים וחמש שנה לתיאטרון הקרון, אנחנו יושבות מודאגות במשרד הקטן והצפוף; מודאגות כי יופי, אנחנו מתכננות חגיגה אבל לא מצליחות לראות האם ולאן הקרון יכול להתפתח בעשרים וחמש השנים הבאות, או שמא הוא תקוע, נסמך שוב ושוב על אמניו ועל שפות מוכרות לנו, דועך מבחינה אמנותית ולא רואים דור חדש של אמנים באופק. אני מספרת לדליה על הקקטוס המפואר של דודה פרי־דה, איך יום אחד הוא התחיל להינעל אל תוך עצמו, נסגר כך שנראה היה כאילו זה הסוף ואז, פתאום הוא התחיל להצמיח את עצמו מחדש, ללדת את המשכו, ילד-קקטוס דומה אבל רענן.

ואז, במשרד הקטן, דליה מחליטה לא לחכות לנס הקקטוס. היא פותחת מחברת חדשה, והרעיונות מתחילים לעוף ואיתם גם שמות המנחים פוטנציאליים: אולי תערוכה רטרופקטיבית של אמני הקרון, הוותיקים ודור הביניים – לחגוג את שהיה? (הדס יאצור, איך לא) ואולי גם כנס בינלאומי, חצי אקדמי, שיציף את שלל השפות שנוצרו כאן ובחו"ל על ידי אמני הבובות? (זו מחלקה שלי, הצלע החצי אקדמית) ואולי חגיגה, אבל אחרת, טקסית, בנוסח סעודת הפיות של היפהפייה הנרדמת, עם מתנות שהאמנים מגישים לקרון ולקהל? (דליה תוביל) ואולי "עבודות שכונה" בהשראת דמייט מהולנד – עבודות בתהליך שיפגישו אמנים בינת-חומיים עם אמני הקרון ויתניעו יצירות חדשות ומחדשות, יצירות שיוצאות מהאולם ומהגבולות המוכרים של תיאטרון הבובות אל גירויים של תוכן וסביבה? (דליה ואני, ביחד) ואולי גם ספר על תיאטרון הבובות האמנותי? (מרית ורוני, ברור) מגיע לנו ספר! ורגע, מה עם הדבר הכי חשוב, מסגרת למידה והנחיה בה יוכלו להיווצר מופעים חדשים, בינתחומיים, חופשיים ממסורת אך מושפעים מהשראות ומחוייבים ליצירה לילדים? (מרית ורוני, כהמשך טבעי לספר).

חמש עשרה שנה אחרי אותה פגישה מודאגת (טוב, כמו במיתוסים, כיווצתי כאן כמה וכמה פגישות), אפשר כבר לומר כמו בהגדה: אילו נתנה לנו דליה רק את התערוכה – דיינו... על אחת כמה וכמה...

ופתאום, רגע לפני שדליה שלנו משתחררת למנוחת עולמים, היא נותנת לנו (ויודעת לבחור את הילה לעזר כנגדה), האמנים שאהבה ושָׁרְתָה, מתנה אחרונה: את ספר הפנים שלנו, שנשמח ונראה את עצמנו משתקפים במעשה הרקמה שלה. שיהיו זכרה ומעשיה ברוכים.

נעמי

על יצירת הספר

דליה אהבה מתננות, ויותר מכל אהבה להעניק אותן. מתנה טובה היא דבר הדדי, למקבל וגם לנותן. כשהדס עפרת אצר את פרויקט המתננות שבו הוזמנו אמני הקרון ליצור מתנות יום הולדת לתיאטרון, הוא פנה גם לדליה; לא כמנהלת אלא כאמנית. ודליה הזמינה אותי ליצור יחדיו מתנת אהבה, הומא'ז לכל יוצרי הקרון.

בתחילת דרכנו שלחנו מייל לאמנים ולאמניות וביקשנו לשלוח לנו את תצלומיהם. חשבנו שנצטרך לרדוף ולנדנד אך להפתעתנו הגיעו מיד ארבעים ותשע תמונות. כולם רצו להיות בפנים.

תהליך העבודה היה כזה: אני עיבדתי את התצלומים, הפכתי אותם לכתמים שחורים ואז התחלתי למחוק פרטים בהתאם לאופי האמן ולמרחב של הכתם על הנייר. היה לנו חשוב לשמור על ניקיון, על החלל הלבן והמינימליזם. כשסיימתי את החלק שלי הדפסנו את הפורטרטים על נייר פרגמנט כדי ליצור שכבות ושקיפות בין אמן לאמן.

ואז דליה התחילה לרקום על הפנים של כל אמן. ית. בעדינות חוררה חורים ורקמה עם חוט אדום דק או עבה פרטים ועיטורים. "לעבוד על פנים זה קטע", אמרה לי.

גם עבודת העריכה נעשתה על פי הצד החזותי; איזה כתם נופל על כתם, ולא על פי היררכיה או ותק.

דליה רקמה את אחרון האמנים בשבת, ולמחרת כבר לא היתה עימנו.

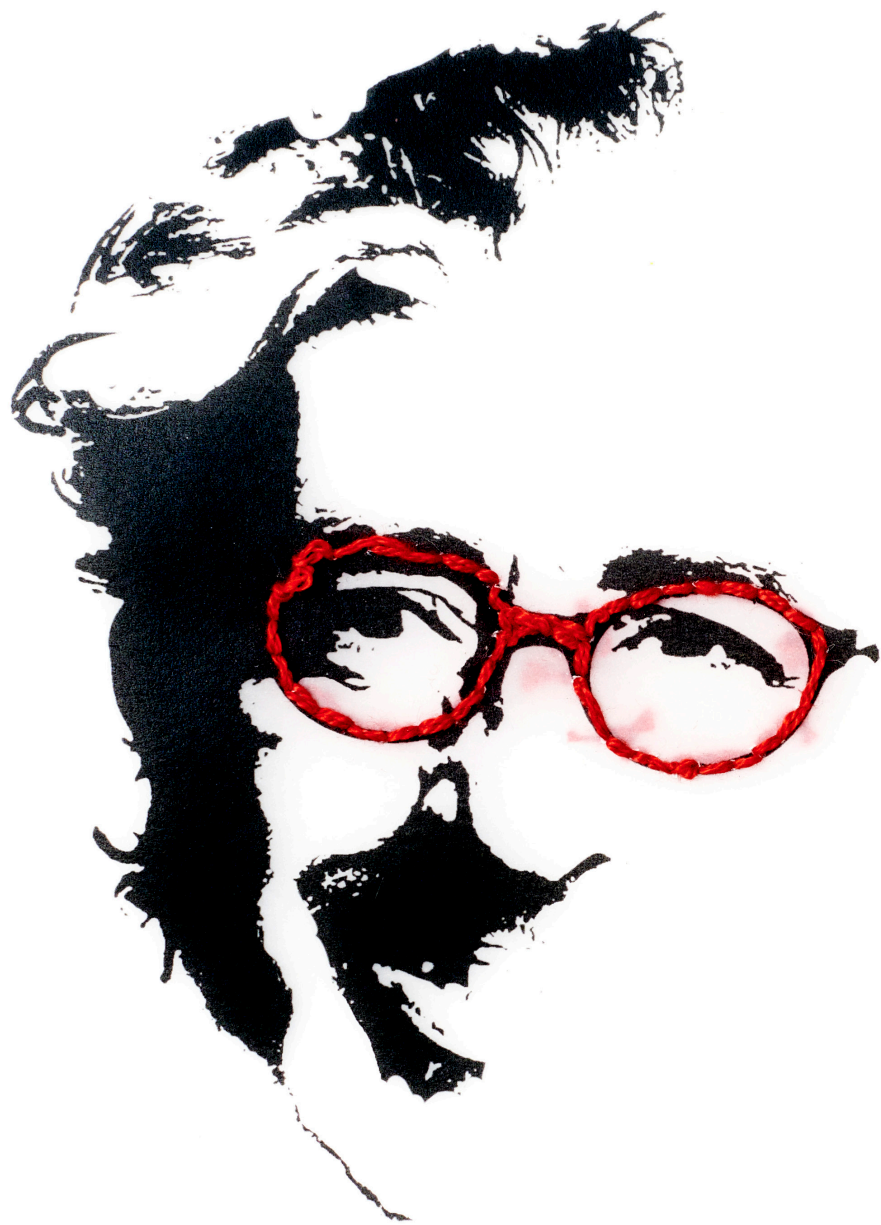
דליה ואני הספקנו להיפגש לעריכת הספר רק פעם אחת. כשהתבוננו בתוצאה אהבנו אפילו יותר את הצד האחורי של הרקמה, את הקשרים והלכלוך, הצד הפנימי והבלתי צפוי של כל דמות. הכל נשאר כשהיה, המחט וחוטי התפירה הלא גזורים, וגם שנים עשר הדפים שקופלו לשניים. לאחר מותה של דליה, נמשך תהליך העריכה עם נעמי ומרית, וכך הגענו לספר רחבי, שבו יש מרחב רב יותר לכל אמן. שנים עשר הדפים המקופלים הם עדות לתהליך של הספר הראשון, היחידי והחי.

דליה, זאת מתנת פרידה היפה ביותר שיכולת להעניק לי כשותפה יוצרת לצידך, ולכל אמני ואמניות הקרון. תודה.

הילה

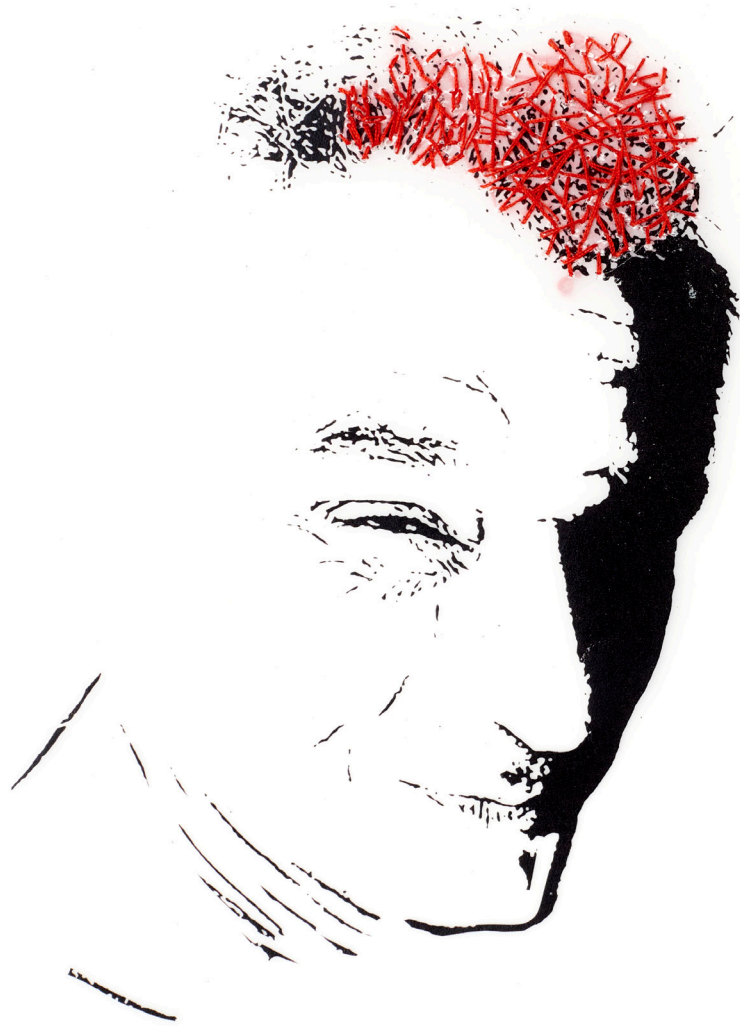

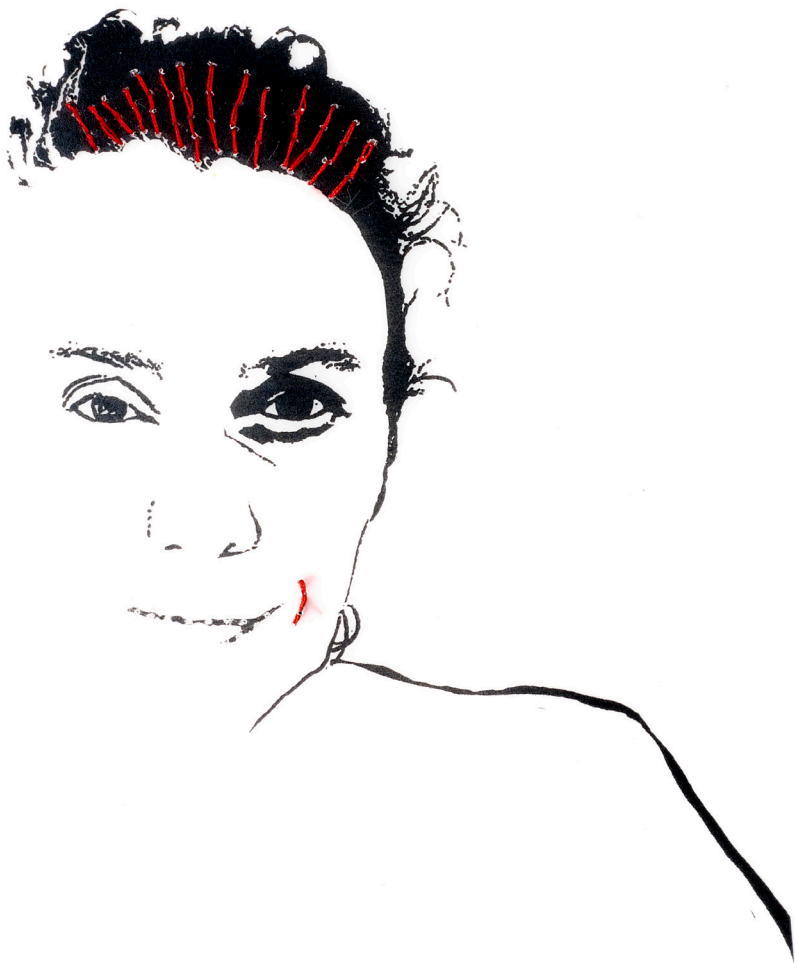

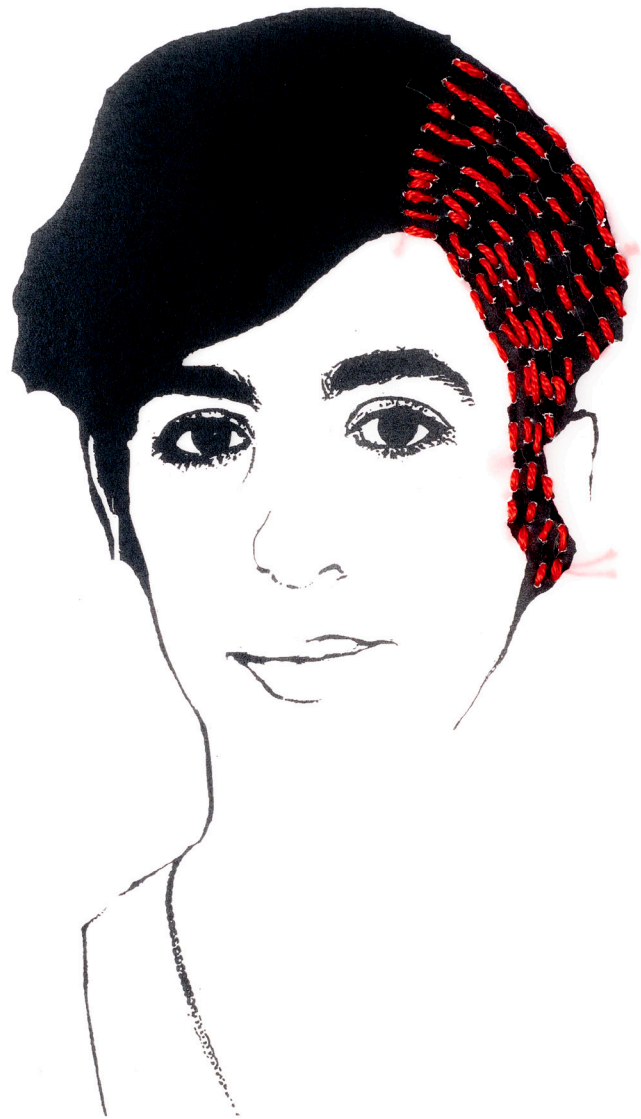

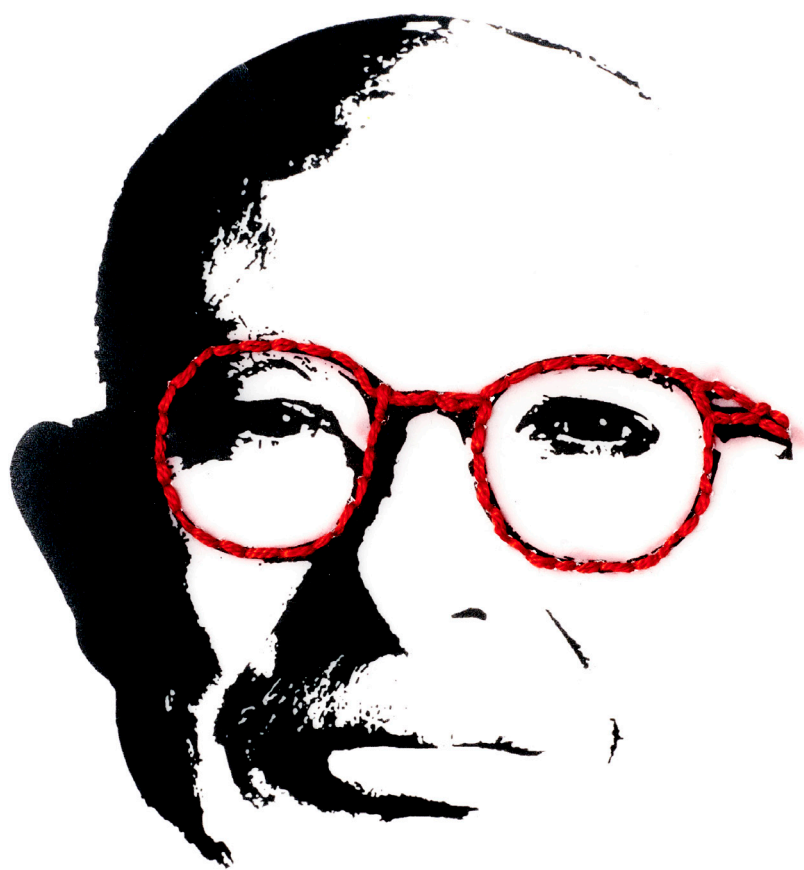

רקמה אנושית

"אין התערבות בנושאים אמנותיים של כל אחד מן השותפים". כך נכתב בהסכם היסוד של הקרון (12.2.81). זה מה שאיפשר לארבעת המוסקטורים, מייקל, עלינא, הדס ומריו, ארבעה אמנים שונים זה מזה ככל האפשר (כל הטווח בין אינטלקטואליות לעממיות, בין אוונגרד למסורת, בין אמנות לאומנות) לפעול יחד. ודליה, כאילו זינקה מלב ליבו של ההסכם כמו אתנה מראשו של זאוס, לבושה ומוכנה לניהול הקרון. החופש האמנותי היה הליבה, המצפן, ומרכז הכובד של פעילותה.

דליה שינתה את חיי כשזיהתה את מה שבוחר בי, את הידיעה שכל אחד הוא יחיד ומיוחד, ששונות היא אושר ועושר. שאסור לעקם אף אחת כדי שתתאים לתבנית, שהאדם הוא יותר מכל תבנית, יותר מכל אידאולוגיה, שלא צריך ללמד שפה אמנותית אחת, אלא לגזור אותה בכל פעם מחדש, מתוך הייחוד של כל אמנית. היא השתמשה בי במובן הנפלא, ההפוך מניצול, של המילה. הגיבוי המוחלט שנתנה לי, כמו לרבים אחרים, הפיק מאיתנו את המיטב. זו היתה המתת שלה, לזהות למה אנשים זקוקים כדי לפרוח, ולהעניק את זה בנדיבות. ובכך לא רק פעלה למען רוח הקרון, אלא גילמה אותה.

האמנים הצעירים שגדלו בחממה הופתעו והתרגשו בכל פעם מחדש, מן העניין שגילו הוותיקים בעבודתם ומן הנדיבות שבה חלקו מנסיונם. דליה היא שיצרה ותחזקה את המודל הפלאי הזה שבו שוויון אינו מוביל לבינוניות אלא למצוינות. היא הפכה אוסף של אינדיווידואליסטיות לקהילה שחברותיה ערבות זו לזו מבחינה אנושית ומפרות זו את זו מבחינה אמנותית.

וכך אמרה בראיון ל"חפץ לב", על מריו קוטליאר ז"ל שחנך אותה: "מריו לימד אותי שרקמה אנושית אי אפשר לרקום מתוך כורח. אסור להוביל מישהו למקום שאינו שלו. הוא לימד אותי לזהות מה מתאים לכל אמן ולהציע יוזמות שירחיבו את הקיים, שלא ייכפו על האמנים אלא יגרו את תאבונם ... מריו העביר אלי את האהבה הגדולה לאמני הקרון ... לתת כבוד לכל מי שהוביל את המקום עד היום, ללא שיפוט, ללא דירוג. לא המוסד, אלא האדם במרכז."

זה לא רק דיוקן של מריו אלא גם של דליה עצמה. היא האמינה שהדרך הטובה ביותר להעשיר את הילדים ואת תרבותם היא לתמוך באמנים שיוצרים אותה. לא מפתיע אם כן, שרקמה את דיוקניהם כמתנת יום הולדת לקרון ואולי גם כצוואה. בדיוקן העצמי שיצרה בשיתוף עם הילה פלשקט, הולחם כלוב הצלעות של מחלתה (ושל ליבה) אל צמתה האדמונית. זהו דיוקן של סוף עם טעם מיתי, כמו בסיפורו של אנדרסן על חייל הבדיל האמיץ שהותך לגוש בדיל בצורת לב ביחד עם שושנת סדקית מפוחמת.

מרית

מרית ג"ץ בן ישראל היתה מלווה אמנותית ובמאית בתיאטרון הקרון, חיברה את "חפץ לב, יסודות תיאטרון הבובות האמנותי" יחד עם רוני מוסנזון נלקן, הקימה וניהלה את חממת האמנים של התיאטרון שבה לימדה לצד רוני מוסנזון נלקן.

דן קרגר
פטריסיה אודונבן
מורן אביב
יהונתן בן חיים
איילת גולן
רינת שטרנברג
ניר לנדא
ג'ק שוילי
רות חוף
דליה יפה מעיין

נילי דביר
שי פרסיל
אבי כהן
רותם גולדנברג
מריו קוטליאר
אביב הורוביץ
מרית ג"ץ בן ישראל
מירים זלצברג
מיקל שוסטר
אדוארדו הובשר
עמנואל קליידמן
ליאת שבתאי
רוחלה דנגור
הדס עפרת
רונית קנו
אלן וינסטון
אדם יכין
מעיין רזניק
אילה דנגור
אורנן ברייר
שחר מרום
אלאן באצינסקי
נילי גפנן
עלינא אשבל
דניאל כהן לוי
גליה לוי גרד
ציפור פרומקין
נעמי פולבר
נעמי יואלי
מיכל בן ענת
אורית ממרוד
רוני נלקן מוסנזון
אפרת הדני
הילה פלשקס
יצחק פקר
נטליה רוזנטל
מור פרנק
גליה שומר
גוני פז